

Motion till riksdagen

1986/87:Jo121

Lars Ernestam m. fl. (fp)

Jaktlag, m. m. (prop. 1986/87:58)

I proposition 1986/87:58 föreslås en ny lagsom skall reglera rätten till jakt och vad därmed sammanhänger. Folkpartiet ställer sig positivt till huvuddelen av förslaget. Vi föreslår emellertid en annan ordning för jakt efter älg än den som föreslås i propositionen. Vi har vidare principiella invändningar mot den reglering som föreslås för konservatoreernas verksamhet.

Rätten till jakt

I propositionen slås det fast att det råder ett entydigt samband mellan ägandet av marken och rätten till jakt. Även i fortsättningen skall jakträtten tillkomma markinnehavaren. Det är bra att det inte råder någon tveksamhet i denna principiellt viktiga fråga.

Men kopplingen mellan ägandet och jakträtten får inte bara bli en princip utan reell innebörd. Vi menar att propositionen i den del som gäller älgjakten inför sådana begränsningar i rätten att jaga på egen mark att jakträtten med fog kan påstås bli urholkad. På motsvarande sätt har vi tidigare kritiserat delar av lagen om jaktsamfälligheter för att majoriteten i en sådan samfällighet kan överta sin egen jakt. Sådana inskränkningar kan självklart vara motiverade av hänsyn till viltet och naturvärden men bör då regleras i lag.

Älgjakten

I dag gäller två huvudprinciper för älgjakten, nämligen den reglerade jakten och den samordnade jakten. Den reglerade jakten har omfattat en mindre del av landets totala älgjaktmark. Konsekvensen av propositionen blir att denna jaktform upphör. Vi avstår därför från att behandla den reglerade jakten i denna motion.

Den övervägande andelen av jakten har i stället bedrivits inom ramen för samordnad älgjakt. Den samordnade jakten innebär att alla jaktområden där älgjakt skall bedrivas registreras som licensområden. I praktiken delas dessa licensområden upp i tre storlekskategorier. På områden över 100–200 hektar ges licens att årligen skjuta minst ett vuxet djur och en kalv. Jakttiden sträcker sig över ett antal veckor. 95 % av den areal där samordnad jakt bedrivs har denna form av licens.

På mindre områden, där arealen är mindre än 100 hektar men större än 5

hektar, bedrivs generell jakt. Den generella jakten innebär att jakträttsinnehavaren under en allmän jakttid om 2-5 dagar får skjuta ett vuxet djur och en kalv.

På områden under 5 hektar ges normalt ingen licens.

Propositionens förslag innebär att all jakt i framtiden skall bedrivas som licensjakt på registrerade områden, alltså på motsvarande sätt som i dag sker på de större områdena inom den samordnade jakten. Däremot innebär propositionens förslag att på de generellområden där man i dag har kunnat skjuta ett vuxet djur plus en kalv skall man i fortsättningen endast få skjuta kalv, liksom i dag under 2-5 dagar. Vissa övergångsregler föreslås, uppenbarligen för att äldre generelljägare skall få tid att vänja sig vid att i fortsättningen inlemmas i jaktlag på större arealer eller, i några fall, helt gå miste om jaktmöjligheter.

Såvitt vi har kunnat utläsa ur propositionen finns det två huvudsakliga motiv för regeringsförslaget. Jakten skall vara "produktionsanpassad", och antalet älgar skall fördelas rättvist mellan landets jägare. Den produktionsanpassade jakten syftar till att avskjutningen inom ett område skall vara satt i förhållande till områdets "älgproduktion". Vi tycker att det är en riktig princip att beslutet om hur många älgar som skall fällas fattas utifrån den vetskapsom man har om antalet älgar, tillgången på foder, klimatförändringar osv. På områden där antalet älgar ökar måste man också öka avskjutningen, och på motsvarande sätt bör man skjuta färre älgar om en minskning sker av stammen.

Det finns emellertid anledning att varna för en överdriven tilltro till möjligheterna att genom administrativa beslut styra tillgången på älg mellan skilda närliggande områden. Det har också visat sig att det är mycket svårt att räkna älg och därmed få en korrekt uppfattning om det faktiska antalet. Den "produktionsbedömning" som alltså måste ske för att avgöra licensernas storlek bör därför bara omfatta stora områden, inte understigande 5 000 hektar.

Det andra argumentet, rättviseaspekten, ställer vi oss mer tveksamma till. Det är förhållandevis mycket få älgar som fälls på de nuvarande generellområdena. 1985/86 var det ca 5 000 av totalt ca 130 000 älgar som sköts på de generella områdena. Uppenbarligen fälldes "för många" älgar på vissa av de generella områdena i förhållande till om samma område hade ingått i ett licensområde. Men å andra sidan är det många generellområden där någon jakt över huvud taget inte bedrivs. Den eventuella snedfördelning av fällda vuxna djur som har skett är enligt vår uppfattning inte så betydande att detta förhållande kan tas som motiv för att införa licens på alla vuxna djur enligt propositionens förslag.

De argument som således har framförts för att beröva ett antal av dagens jägare möjlighet att också i fortsättningen skjuta vuxen älg på sina marker anser vi därför inte tillräckliga för att vi skall acceptera regeringens förslag. Annorlunda hade varit om den nuvarande ordningen hade inneburit att det sköts för mycket älg i landet och att detta innebar risker för älgstammen. Men förhållandet har i stället varit det omvända. Den samordnade jakten, och därmed den generella jakten, har i stället bedrivits under en tid när antalet älgar ökat kraftigt.

En annan invändning som vi anser att man kan rikta mot regeringens förslag är att detta kommer att leda till ökad byråkrati för länsmyndigheterna. Inte minst kommer det att krävas mycket arbete för att fördela licenserna i enlighet med de övergångsregler som föreslas i propositionen.

Med tanke på den intensiva debatt som under lång tid har förts om jaktens utformning är det förvånande att ta del av uppgifterna om hur liten del av den totala jakten som bedrivs på generella områden. Som vi redan har redovisat omfattar den generella jakten bara 5 % av den totala yta av landet där samordnad jakt bedrivits. Med hänsyn till att det därutöver har jagats på områden med reglerad älgjakt är den totala ytan av landet där generelljakt bedrivits mindre än 5 %. Totalt är det 20 000 områden som är registrerade som generella områden. Antalet personer som enbart jagar på de generella områdena uppgår till 17 000 av totalt 250 000 älgjägare i landet. Som vi beskrev ovan är antalet älgar fällda på generellområden också litet i förhållande till landet totalt, 5 000 av 130 000.

Folkpartiets förslag

Till skillnad från regeringen anser vi att det inom ramen för den nya ordningen med licensjakt över hela landet skall vara möjligt att skjuta vuxet djur och kalv på de områden som för närvarande är registrerade som generellområden.

En viss begränsning i förhållande till nuvarande ordning bör dock ske genom att man inför två- och treårslicenser för rätten att få skjuta vuxet djur på områden som är registrerade som generellområden, varvid tvåårslicens skall ges för de större områdena och treårslicens för de mindre. Kalv bör dock få skjutas varje år.

En annan förändring i förhållande till dagens generellområden bör vara att i fortsättningen registrera dessa områden efter fastigheten och inte efter eventuella ägoskiften. Varje fastighet skall alltså bara få en licens även om den omfattar flera skiften.

Vårt förslag innebär att det övervägande flertalet av dagens generelljägare också i fortsättningen kommer att kunna skjuta vuxna djur och kalvar. Därigenom behåller man, även i praktiken, kopplingen mellan äganderätten till marken och rätten att utnyttja denna för jakt. Man tillgodoser också ett starkt önskemål från ägare till mindre och medelstora gårdar, något vi tycker är väsentligt inte minst med hänsyn till det angelägna i att behålla en levande landsbygd. Några jägare, de med de minsta jaktmarkerna, kommer att i stället få fördela rätten att skjuta vuxet djur över två eller tre år. Den nuvarande olägenheten att det ibland har varit möjligt för generelljägare att jaga ett vuxet djur och kalv på vardera av flera ägoskiften försvinner. Vårt förslag innebär också en avsevärd administrativ förenkling i förhållande till propositionen bl. a. eftersom det inte kräver de komplicerade övergångsbestämmelser som föreslas i propositionen.

Konsekvensen av vårt förslag är att vissa förändringar måste göras i 33 § i lagförslaget. Det bör ankomma på utskottet att utforma en ny lydelse.

I propositionen föreslås att regeringen skall få bemyndigande att införa föreskrifter som innebär att det skall krävas tillstånd för konservatorsverksamhet. Vidare skall myndighet som regeringen bestämmer få tillträde till lokaler där sådan verksamhet bedrivs.

Regeringsförslaget är i denna del ett ingrepp i näringsfriheten och oförenligt med rättssäkerheten. Vi motsätter oss tanken att konservatorer skall behöva ansöka om tillstånd för att få utöva sin verksamhet. Vi motsätter oss vidare förslaget att en myndighet utan att det föreligger misstanke om brott skall kunna bereda sig tillträde till lokaler där konservatorerna bedriver sin verksamhet.

Att framställa gruppen konservatorer som så särskilt brottsbenägen att de sedvanliga reglerna om husrannsakan inte skall behöva tillämpas på dem är anmärkningsvärt. Det förhållandet att det i jaktstadgan tidigare har varit intaget en bestämmelse av samma innebörd som den nu föreslagna är inget acceptabelt motiv för att sätta gängse regler om husrannsakan ur spel.

Älgjakten inom renskötseområden

I propositionen behandlas vidare älgjakten inom renskötseområden. Det föreslås att det föreslagna systemet även bör gälla för jakten inom dessa områden.

De områden det gäller är i första hand belägna på renbetesfjällen i Jämtlands län och ovanför odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens län, men även marker nedanför odlingsgränsen i de båda sistnämnda länen berörs.

Den jakträtt som tillkommer medlemmarna i en sameby ingår i den bruksrätt som renskötseområdet utgör. Särskilda problem uppstår i de områden där samerna, domänverket, staten och privata markägare konkurrerar om jakträtten. Samråd måste föras med samerna och särskild hänsyn tas till deras önskemål för att nå en tillfredsställande lösning. Detta kan ta tid, och viss övergångstid krävs för att överläggningar skall kunna äga rum mellan samerna och övriga intressenter. Det är viktigt att understryka att licensjakten efter älg måste anpassas till de rättigheter som tillkommer samerna enligt rennäringslagen.

På s. 45 i propositionen anges beträffande renbetesfjällen och markerna ovan odlingsgränsen att lantbruksnämnden enligt rennäringslagen "kan besluta om upplåtelse av markägarens jakträtt på kronomarken". Frågor om samiska rättsförhållanden behandlas av samerättsutredningen. Det framstår som angeläget att riksdagens beslut inte uppfattas som ett ställningstagande i en rättsfråga. Riksdagen bör därför som sin mening ge regeringen till känna att ett antagande av propositionen i denna del inte innebär något ställningstagande beträffande innehållet i samernas bruksrätt inom sameallmanningen.

Hemställan

Mot. 1986/87

Jo121

Med anledning av vad vi i motionen anfört hemställer vi

1. att riksdagen, med ändring av propositionens förslag i vad gäller tillstånd att skjuta vuxen älg, beslutar att det inom ramen för en ordning med licensjakt skall ges licens att på de större områden som i dag är registrerade som generellområden skjuta en vuxen älg per två år och på mindre sådana områden skjuta en vuxen älg per tre år.

2. att riksdagen beslutar att avslå 38 § i lagförslaget.

3. att riksdagen beslutar att som sin mening ge regeringen till kanna att ett antagande av jaktlagen inte innebär något ställningstagande beträffande innehållet i samernas bruksrätt inom sameallmanningen.

Stockholm den 17 december 1986

Lars Ernestam (fp)

Bengt Rosén (fp)

Leif Olsson (fp)

Kerstin Gellerman (fp)